

Testament pomoże pr

Sukcesja Przekazanie biznesu zapisem testamentowym nie jest idealnym rozwiązaniem, ale lepszym niż dziedziczenie ustawowe

Sylwia
Wedziuk

s.wedziuk@pb.pl ✆ 22-333-97-28

Polskie prawo nie przewiduje prostego sposobu na to, żeby firmę w całości po prostu komuś przekazać. Kłopot będzie największy, gdy nagle zabraknie właściciela. Niezabezpieczenie biznesu na taką okoliczność oznacza, że będzie on dziedziczony na zasadach ustawowych. Często to koniec przedsiębiorstwa.

Ograniczona swoboda

Po pierwsze, zasady ustawowe przewidują szeroki krąg spadkobierców, którym coś się należy, a po drugie, nie regulują, komu mają przypaść określone składniki majątku po śmierci właściciela. Określają tylko udział poszczególnych kategorii podmiotów w masie spadkowej.

– Nietrudno sobie wyobrazić, że spadkobiercy będą toczyć walkę o konkretne składniki spadku, w szczególności nieruchomości, przedsiębiorstwo czy udziały w spółkach – mówi Karol Guździol, prawnik w Grant Thorntonie.

Właściciel majątku może jednak próbować ustalić zasady dziedziczenia zgodnie z własną wolą, posługując się najstarszą stworzoną do tego celu metodą – testamentem, który koryguje albo uchyla zasady dziedziczenia ustawowego. To prosty i stosunkowo tani sposób. Wystarczy kartka papieru i własnoręczny podpis, żeby testament miał moc prawną, choć dla zmniejszenia ryzyka jego podważenia lepiej stworzyć notarialną formę takiego

”

Niezabezpieczenie biznesu na okoliczność śmierci właściciela oznacza, że będzie on dziedziczony na zasadach ustawowych. Często to koniec przedsiębiorstwa.

” Testament przekazuje sam majątek, ale nie przewiduje dziedziczenia wizji spadkodawcy, jego doświadczenia czy wyznawanych wartości i filozofii postępowania.

► **Mariusz Pawlak**
partner w Lorek Pawlak Family Office

dokumentu. Testament też nie będzie jednak najlepszym sposobem na przekazanie firmy w całości.

– Przekazuje sam majątek, ale nie przewiduje dziedziczenia wizji spadkodawcy, jego doświadczenia czy wyznawanych wartości i filozofii postępowania – twierdzi

” Trzeba zadbać, żeby testament był skuteczny z punktu widzenia zasad międzypokoleniowego zarządzania majątkiem, czyli w połączeniu z rozwiązaniami z innych dziedzin niż prawo spadkowe.

► **Łukasz Martyniec**
ekspert Instytutu Biznesu Rodzinnego

Mariusz Pawlak, partner w Lorek Pawlak Family Office.

Testament nie zapewni też całkowitej dowolności w rozporządzaniu majątkiem, tylko w pewnym stopniu umożliwi rozdysponowanie go tak, jak chciałby autor. Mimo to wiele spraw pomoże uregulować lepiej.

” Zapis windykacyjny pozwala dysponować konkretnym przedmiotem, np. samochodem, mieszkaniem czy udziałami w spółce z o.o., na rzecz określonej osoby.

► **Paweł Chyb**
partner w kancelarii SSW

– Odpowiednio wykorzystany daje naprawdę spore możliwości dokonania faktycznego podziału masy spadkowej, a nawet uregulowania niektórych obowiązków spadkobierców, np. rozliczeń w rodzinie lub w spółce – mówi Łukasz Martyniec, ekspert Instytutu Biznesu

START-UPY

Innowacje dla miast

Inteligentne i dobrze zaplanowane miasta, w których infrastruktura spełnia oczekiwania mieszkańców. Na razie brzmi to idealistycznie, ale w Poznaniu młodzi miłośnicy nowych technologii, uczestnicy Poznań Startup Weekend Smart

Cities, popracują nad własnymi rozwiązaniami zmieniającymi miejskie realia. Spotkanie zaplanowano na 12-14 czerwca, odbędzie się w Starym Browarze (Ślodownia). Rekrutacja trwa. Zgłaszać się mogą zwłaszcza

osoby mające pomysł na nowe rozwiązania technologiczne, ułatwiające życie w miejskiej przestrzeni. Organizatorzy nie wyznaczyli żadnych ograniczeń wiekowych ani branżowych, choć liczą głównie na studentów oraz absolwentów uczelni

technicznych i plastycznych. Opracowane przez nich projekty zostaną zaprezentowane zaproszonym mentorom i inwestorom. Będzie to okazja do zdobycia nowych doświadczeń i nawiązania pierwszych kontaktów biznesowych. [ANB]

zeżyć firmie

Rodzinnego, doradca sukcesyjny, prawnik i wykładowca.

Zapis windykacyjny

W testamencie, podobnie jak w przypadku zasad dziedziczenia ustawowego, nie można zdecydować o tym, co kto dostanie.

Można powołać spadkobiercę albo spadkobierców do całości bądź części spadku, ale nie ma skutecznej metody na przesądzenie o sposobie podziału między nimi przedmiotów należących do spadku – mówi Karol Guździół.

Jest co prawda możliwość zobowiązania spadkobiercy do spełnienia określonego świadczenia na rzecz zapisobiorcy – np. syna do przekazania kolekcji dzieł sztuki muzeum. Jednak wykonanie tego zobowiązania będzie zależało wyłącznie od jego dobrej woli. Skuteczne przekazanie konkretnych części majątku w testamencie danym osobom można osiągnąć za pomocą tzw. zapisu windykacyjnego.

Pozwala on dysponować konkretnym przedmiotem, np. samochodem, mieszkaniem czy udziałami w spółce z o.o. na rzecz określonej osoby – zwraca uwagę Paweł Chyb, partner w kancelarii SSW Spaczyński Szczepaniak i Wspólnicy.

Zapis taki powoduje, że określone składniki majątku automatycznie stają się własnością spadkobierców w chwili śmierci spadkodawcy. Trzeba jednak pamiętać, że pewnych osób w testamencie pominąć się nie da. Najbliższa rodzina, nawet jeśli nie zostanie wymieniona, będzie miała prawo do tzw. zachowku, czyli roszczenia o świadczenie pieniężne.

Krąg osób uprawnionych do zachowku jest jednak węższy niż krąg spadkobierców ustawowych – zwraca uwagę Karol Guździół.

Należy się on małżonkowi i dzieciom (czyli zstępny), a także rodzicom spadkodawcy, jeżeli zostaną powołani do spadku z ustawy, czyli wtedy, kiedy spad-

kodawca nie zostawił dzieci. Oni wszyscy powinni dostać połowę wartości udziału spadkowego, który by im przypadł przy dziedziczeniu ustawowym, a małoletni oraz niezdolni do pracy dwie trzecie.

Z zachowku najbliższych niełatwo nawet wydziedziczyć.

To możliwe w bardzo szczególnych okolicznościach, m.in. gdy spadkobierca uporczywie nie dopełnia względem spadkodawcy obowiązków rodzinnych (np. alimentacyjnego czy opieki nad osobą starszą) albo kiedy uporczywie postępuje w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego, np. nadużywa alkoholu – podkreśla Paweł Chyb.

Nie dla jednoosobowych

Warto też pamiętać, że testament przy skomplikowanej sytuacji rodzinnej (np. pozostawanie w nieformalnym związku czy bycie w trakcie rozwodu bądź separacji) może przynieść nieoczekiwane skutki.

Na przykład śmierć spadkodawcy w trakcie rozwodu lub po złożeniu wniosku o separację nie zawsze pozbawia małżonka prawa do zachowku. Będzie tak jedynie wtedy, kiedy spadkodawca wystąpił o orzeczenie rozwodu lub separacji z winy współmałżonka, a żądanie to było uzasadnione – zwraca uwagę Paweł Chyb.

Ponadto, testament nie pomoże uchronić przed likwidacją jednoosobowej działalności gospodarczej, która to forma prawna jest generalnie najmniej przyjazna dziedziczeniu. Spadek nie obejmuje m.in. numeru identyfikacji podatkowej indywidualnej firmy.

Majątek przedsiębiorstwa przejdzie na spadkobiercę lub zapisobiorcę, wygaśnie jednak wiele związanych z przedsiębiorstwem umów [kredyty, dotacje unijne – red.] oraz akty prawa administracyjnego [licencje, koncesje, zezwolenia – red.], które do spadku nie wchodzi. Firma będzie musiała rozpo-

cząć nową działalność w oparciu o nowy wpis oraz NIP właściciela – twierdzi Łukasz Martyniec.

Problem może się pojawić, również jeśli np. przedsiębiorstwo objęte jest majątkiem wspólnym małżeńskim w rodzinie przedsiębiorcy. Wtedy do spadku wejdzie tylko jego połowa.

Ponadto procedury spadkowe czasem muszą trwać minimum kilka miesięcy. Natomiast wprowadzenie przepisów umożliwiających notariuszom wydawanie aktów poświadczenia dziedziczenia, co działa szybciej niż postępowanie w sądzie, nie sprawdzi się, jeśli choć jeden ze spadkobierców ustawowych lub testamentowych jest małoletni.

Nie tylko testament

Pomimo tych ograniczeń eksperci zapewniają, że testament lepiej spisać. Nie można tylko sporządzać go w oderwaniu od całego planu sukcesyjnego, który też powinien istnieć, jeśli chcemy, żeby firma przetrwała.

Testament to tylko jeden z elementów planowania spadkowego. Trzeba zadbać, żeby był skuteczny z punktu widzenia zasad międzypokoleniowego zarządzania majątkiem, czyli w połączeniu z rozwiązaniami z innych dziedzin niż prawo spadkowe – radzi Łukasz Martyniec.

Zdaniem Mariusza Pawlaka, wiele problemów związanych z dziedziczeniem rozwiązałoby wprowadzenie u nas instytucji prywatnej fundacji rodzinnej. Tego typu rozwiązania istnieją na przykład w Austrii, Liechtensteinie i na Malcie.

Przekazanie majątku poprzez fundację prywatną ochroni go przed podziałem, umożliwi jego wspólne pomnażanie i czerpanie z niego korzyści. W ten sposób sukcesorzy pobierają dochody, które generuje majątek, a on sam ciągle rośnie. Dzięki temu może przetrwać wiele pokoleń – mówi Mariusz Pawlak. ☺